

آموزش و یادگیری بزرگسالان

دکتر فاطمه نقی نسب اردهائی

سطوح مختلف آموزش

- فردی (منزل، مراکز بهداشتی - درمانی)
- گروهی (کودکان دبستانی، مادران باردار/
شیرده، کارگران و ...)
- عمومی (همه مردم)

ویژگیهای فراگیر بزرگسال

فراگیران بزرگسال دوست دارند که:

- پس از هر بحث آموزشی سریعاً میزان یادگیری آنان را ارزیابی کنید.
- آیا به اهداف عملی دست یافته اند.
- برای هر مفهوم چارچوب های نظری و عملی توضیح داده شود.
- اهداف را دسته بندی کنند.
- به دانش و تجربیات قبلی وی احترام بگذارند.
- سعی شود تا از وقت آنان به نحو احسن استفاده شود.

تکنیک های آموزشی مناسب برای یادگیری بزرگسالان

- یک فضای آموزشی هماهنگ ایجاد کنید.
- کلاس را مبتنی بر جامعه طراحی کنید.
- مادران را تشویق کرده و برای یادگیری هر مطلب یا تکنیک عملی از روشهای مختلف استفاده کنید.
- شرکت کنندگان در کلاس را برای کاربرد اطلاعات بصورت هدف دار تشویق کنید.

People generally remember

- 10% of what they READ
- 20% of what they HEAR
- 30% of what they SEE
- 50% of what they HEAR and SEE
- 70 % of what they SAY
- 90% of what they SAY and DO

نظریه‌های یادگیری و آموزشی

- به‌طور کلی روان‌شناسان یادگیری بر دو دسته‌اند:
- يك دسته به پژوهشهای محض یادگیری می‌پردازند
- و دسته دیگر به کاربردهای عملی و تکنولوژی آموزشی اشتیاق نشان می‌دهند.

یادگیری به دو شیوه یادگیری معمول (سنتی) و یادگیری فعال می‌باشد.

ویژگی های یادگیری فعال

- در این سبک از آموزش، مدرس و مخاطب هر دو در فرآیند پویای یادگیری شرکت دارند.
- مخاطب نیز فقط گیرنده ی اطلاعات نیست بلکه هر دو در فرآیند یادگیری فعال و پویا هستند،
- در هنگام آموزش به افراد فرصت داده می شود تا مطالب آموزشی را تجربه کرده، نظر دهنده و صحبت کنند.
- یادگیری فعال مخاطب مدار است و احساسات، افکار، عقاید و تجارب مخاطبین را درگیر یادگیری می کند.
- در این روش مخاطبین محور اصلی می باشند. مدرس فقط نقش تسهیل گر را بازی می کند و با پرسیدن يك یا چند سؤال از شرکت کنندگان جلسه را شروع می کند. اجازه می دهد تا خود شرکت کنندگان با توجه به دانش آموخته در قبل و تجارب و افکار خود، برای پیدا کردن پاسخ سؤالات، به بحث و تبادل نظر بپردازند.

شیوه های آموزشی در یادگیری فعال

بارش فکری

ایفای نقش

بازی

بحث و مناظره

سوال کردن

جملات ناتمام

فعالیت در گروه های کوچک و گروه های دوتایی

محدودیت های روش اجرایی یادگیری فعال

- نداشتن مکان مناسب
- به هم خوردن نظم کلاس هنگام فعالیت های گروهی
- عدم رعایت قوانین کلاس
- کمبود وقت
- عدم تمایل برخی افراد در فعالیت ها

نقش مدرس و ويژگي هاي رفتاري او در اجراي روش يادگيري فعال چه مي باشد؟

همان طور كه بيان شد نقش مدرس در اجراي روش يادگيري فعال و غلبه بر مشكلات اين روش بسيار مهم است. پژوهش ها نشان داده اند **علاقه و انگيزه ي مدرس** براي تدريس به اين سبك، عامل مهم و تأثيرگذاري است كه بر روي رفتار شركت كنندگان در گروه و تعاملات آنها با يكديگر اثر مي گذارد. اگر مدرس به سودمندي كار گروهي و روش يادگيري فعال اعتماد نداشته باشد، نمي تواند كار خود را به خوبي انجام داده و از اثربخشي برنامه كاسته مي شود.

برای اجرای برنامه به روش یادگیری فعال مدرس باید:

- ابتدا به سودمندی و اثرات سریع یادگیری این روش اعتقاد داشته باشد.
- بتواند با مخاطبین ارتباط خوبی برقرار کند.
- سعی کند با روحیات تک تک شرکت کنندگان آشنا شود. مثلاً کدام فرد خجالتی است، کدام فرد گوشه گیر است، کدام يك در جمع به راحتی صحبت می کند و ...
- سعی کند با مخاطبین ارتباط چشمی برقرار کند. مثلاً در موقع صحبت کردن به همه ی افراد نگاه کند، در کلاس راه برود، در همه جای کلاس حضور داشته باشد و ...

- تن صدای خود را در حین درس دادن تغییر دهد و بالا و پایین ببرد.
- از هرگونه قضاوت، ارزشیابی، پند و اندرز دادن خودداری کند.
- از سؤال های باز و تشریحی مانند، «شما در این مورد چه فکر می کنید؟»، «احساس شما در این مورد چیست؟»، «آیا کسی در این مورد پیشنهادی دارد؟» و غیره استفاده کند.
- فرصت دهد تا شرکت کنندگان فکر کرده و به سؤالات پاسخ دهند.
- سؤالاتی مطرح کند که برای کل کلاس قابل فهم باشد و مخصوص به تعداد خاص از افراد نباشد.

- شنونده ي فعالی باشد.
- درس را با خلاصه ای از مبحث قبلي آغاز کند.
- مدرس باید بتواند در حین درس دادن به تنظیم وقت پردازد (مهارت مدیریت زمان) و در حین تنظیم زمان فرصت لازم برای بحث و گفتگو و درگیر نمودن همه افراد را فراهم سازد.
- برای اجرای روش یادگیری فعال، مهمترین و اولین نکته این است که مدرس بتواند نقش يك تسهیل گر را ایفاء کند.

ویژگی های رفتاری مدرس

• تحمل بالا

• علاقه ی مدرس نسبت به تنوع و گوناگونی

• خلاقیت و ابداع

• صمیمیت و مهربانی

• انعطاف پذیری

مشکلات و راهکارهای مربوطه برای دوره های آموزشی بزرگسالان با تاکید بر استفاده از تکنولوژی

- حجم زیاد اطلاعات
- فشرده بودن دوره ی آموزشی
- احتمال تکراری بودن مطالب
- آزادی عمل در ترک دوره ی آموزشی
- کمبود وقت
- در دوره های سنتی نیاز به جایگاه اجتماعی بزرگسال تامین نمی شود
- آموزش مطالبی که فراگیر هیچ آشنایی قبلی با آن ندارد
 - عدم امکان پرسش و پیگیری بعد از دوره آموزشی
 - ممکن است مطلب مهمی گفته نشود
 - محدودیت تعداد مخاطب

عوامل موثر در موفقیت یک مداخله آموزشی پیش از مداخله

- ایجاد انگیزه برای یادگیری
 - برقراری رابطه عاطفی
 - رعایت احترام
- طراحی محتوای مناسب
- تعیین رویکرد آموزشی مناسب
 - انتخاب محل مناسب

عوامل موثر در موفقیت یک مداخله آموزشی در حین مداخله

- استفاده از روشهای فعال یاددهی
 - رایحه سازمان یافته مطلب
 - رعایت وضوح مطلب
- استفاده از تجارب قبلی فراگیران
 - آموزش کاربردی مطالب
 - توجه به تفاوت‌های فردی

عوامل موثر در موفقیت یک مداخله آموزشی بعد از مداخله

- ارزشیابی
- آرایه بازخورد

شاد باشید

